



2.1.7 og 2.2.4.2

Stemmerett og valgbarhet

Valg av menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet

Stemmerett

Stemmerettsalderen er 15 år. *Stemmeberettigede* er alle medlemmer av Den norske kirke som bor i soknet, og som har fylt 15 år innen utgangen av valgåret, jf. *Kirkeloven (kl)* § 4 første ledd, og *Regler for valg av menighetsråd (mr)* § 4-1.

I særskilte tilfeller kan medlemmer gis stemmerett i annet sokn enn soknet de er bosatt i. Dette avgjøres av biskopen, etter søknad fra menighetsrådet, jf. kl § 4 annet ledd, og mr § 4-2 (se nærmere veiledning nedenfor).

Ingen kan ha stemmerett i mer enn ett sokn, jf. kl § 4 tredje ledd, og mr § 4-3. Kategorialmenigheter regnes ikke som sokn. Det er derfor mulig å ha stemmerett i kategorialmenigheter (døve-menigheter, Saemien Åålmege) i tillegg til stemmerett i soknet.

Utenlandsk statsborger som er medlem i Den norske kirke har kirkelig stemmerett, jf. mr § 4-4.

Valgbarhet

Valgbare er alle stemmeberettigede som har fylt 18 år innen utgangen av valgåret. De som er valgbare har plikt til å ta imot valg, jf. kirkeloven § 6 tredje ledd og mr § 4-5.

Den som er fylt 65 år, eller har sittet 4 år i menighetsrådet kan be seg fritatt for valg, samt den som påberoper seg hindring som valgstyret godkjenner, jf. kirkeloven § 6 fjerde ledd og mr § 4-5.

Nytt i 2015 er at alle kandidater skal forespørres før de kan settes opp på kandidatlisten, jf. mr § 7-1 e.

Selv om stemmerettsalderen er senket til 15 år, gjelder ikke dette valgbarheten. Den som velges til menighetsråd må ha fylt 18 år innen utgangen av valgåret. I samsvar med bestemmelsen må en ha fylt 65 år før valgperioden tar til for å kunne kreve seg fritatt, dvs. før 1. oktober 2015 for valg til menighetsråd og før 1. januar 2016 for valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Dette er derimot ikke til hinder for at personer over 65 år står på en kandidatliste dersom de er villige. Den som har gjort tjeneste som medlem av menighetsrådet de siste fire år kan også kreve seg fritatt, og det samme gjelder den som påberoper seg hindring som valgstyret (menighetsrådet) godkjenner.

Mer om stemmerett

Norsk statsborger bosatt i utlandet har ikke stemmerett ved menighetsrådsvalget, selv om vedkommende kan være medlem av Den norske kirke, jf. kirkeloven § 3.1.

Utenlandske statsborgere, for eksempel fra våre naboland, blir ikke automatisk medlemmer av Den norske kirke når de flytter til Norge. De må melde seg inn (og om nødvendig framvise dåpsattest).

Stemmerett for personer med midlertidig opphold i annet sokn enn bostedssoknet

Personer som midlertidig oppholder seg i et annet sokn enn der de er bosatt, gis anledning til å avgi forhåndsstemme i det soknet de midlertidig oppholder seg i. Dette gjelder for eksempel studenter og personer som av ulike årsaker oppholder seg i et annet sokn under valget, jf. mr § 9-1. Det blir også lagt til rette for slik forhåndsstemming på Svalbard og muligens ved sjømannskirkene for nordmenn som midlertidig oppholder seg i utlandet.

Forhåndsstemmer avgitt i annet sokn enn bostedssoknet må være mottatt av valgstyret i bostedssoknet før valglokalene stenger og opptellingen begynner. For å sikre at forhåndsstemmene kan framsendes i tide, er fristen for å avgi forhåndsstemme i annet sokn enn bostedssoknet satt til *1. september 2015*, jf. mr § 9-2.

Se for øvrig

2.1.8 *Veiledning for stemmemottaker ved forhåndsstemming (MR/BDR)*

2.3.1 *Slik forhåndsstemmer du (MR/BDR)*

Stemmerett i annet sokn enn bostedssoknet

Ingen kan ha stemmerett i mer enn ett sokn, men det gis her anledning til å søke biskopen om flytting av stemmeretten til et annet sokn enn bostedssoknet for et begrenset tidsrom, jf. mr § 4-2. Søknad må sendes fra menighetsrådet i det soknet stemmeretten skal flyttes til. Biskopen behandler søknaden og sender svar til menighetsrådet som har sendt søknad, med kopi til Kirkerådet. Menighetsrådet underretter vedkommende person om at flytting av stemmeretten er innvilget. Vedkommende vil ved innvilget søknad både få stemmerett og være valgbar i soknet. Vedkommende føres inn i manntallet i soknet stemmeretten

flyttes til, og melding sendes til bostedssoknet om at vedkommende skal strykes i manntallet der.

Slike «særlige tilfeller» kan dreie seg om personer som for en begrenset periode bor i soknet. Dette kan bl.a. gjelde studenter og skoleungdom som for en periode oppholder seg i et annet sokn enn der de er registrert som bosatt.

Denne bestemmelsen åpner også for at en person som er valgt inn i menighetsrådet og som i løpet av valgperioden flytter ut av soknet til et nabosokn, kan fortsette i menighetsrådet, dersom menighetsrådet søker om det og biskopen samtykker.

Videre åpner denne bestemmelsen for at biskopen kan samtykke til at et medlem som er villig til å stå på en kandidatliste i forbindelse med valg av menighetsråd i et annet sokn enn der de er registrert bosatt, kan få tillatelse til det dersom menighetsrådet søker om det. Dette vil særlig gjelde på steder der det kan være vanskelig å få tilstrekkelig med kandidater til å stille til valg. Disse søknadene må være innvilget av biskopen innen utløpet av fristen for avlevering av kandidatlistene, 1. mai 2015. Det må derfor sørges for at slike søknader blir sendt inn i god tid.

Kirkerådet anser at denne bestemmelsen også bør kunne anvendes når det gjelder eldre medlemmer som gjennom et langt liv har tilhørt et sokn, men som flytter på institusjon

utenfor soknet. Disse bør dersom de ønsker det, kunne få stemme i sin «hjemmemenighet» og den menigheten de har et forhold til. Også i disse tilfeller vil det være menighetsrådet som søker biskopen.

Tidligere anså man prest i offentlig kirkelig stilling og dennes ektefelle, og klokker i fast stilling, som bosatt i det sokn hvor vedkommende var tilsatt. Denne bestemmelsen ble ikke videreført i kirkeloven av 1996. Dette medfører at alle tilsatte må stemme i det soknet de faktisk er bosatt. Men i særlige tilfelle vil biskopen også kunne innvilge søknader om dette.

Det er ut over dette ikke en generell åpning for at et medlem som går i eller er engasjert i en annen menighet enn der vedkommende er registrert bosatt, kan gis stemmerett i annen menighet enn bostedsmenigheten.

Når det gjelder tolkningen av «for et begrenset tidsrom», har denne i hovedsak vært knyttet opp mot en valgperiode. Etter at valgperioden er over vil vedkommende automatisk bli overflyttet til sitt bostedssokn i medlemsregisteret. Dette vil bli gjort i forkant av neste valg, slik at vedkommende vil stå oppført i manntallet for sitt bostedssokn. Ønsker vedkommende fortsatt å flytte stemmeretten sin, må det søkes biskopen på nytt for en ny periode.

Stemmerett og valgbarhet ved bispedømmerådsvalg

Det er ikke lenger noen grense for hvor mange sammenhengende valgperioder man kan velges for.

Stemmerett ved direkte valg/ valgongang av leke medlemmer

Stemmeberettigede ved valg av leke medlemmer er alle som har stemmerett ved valg av menighetsråd (jf. *Regler for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet* (bdr) §§ 2-2-1, 2-2-2, jf. nr § 4), med unntak av de som har stemmerett som prest (bdr § 5-2) eller lek kirkelig tilsatt (bdr § 6-2). Det vil bli merket av i manntallet hvem som har stemmerett som prest og lek kirkelig tilsatt, og dermed ikke har stemmerett ved valg av leke medlemmer.

Stemmerett ved indirekte valg av leke medlemmer

Ved indirekte valg av leke medlemmer har de leke medlemmene av menighetsrådet stemmerett. Prest som sitter i menighetsrådet kan ikke stemme på leke medlemmer. Medlem av menighetsrådet som har stemmerett som lek kirkelig tilsatt, kan ikke avgi stemme på leke medlemmer. I slike tilfeller innkalles et varamedlem, jf. bdr § 2-2-3, 2-2-4.

Valgbarhet ved valg av leke medlemmer

Valgbar som leke medlemmer av bispedømmeråd og Kirkemøtet er enhver som har rett til å stemme ved valget, har fylt eller fyller 18 år i valgåret, og som ikke er valgbar som prest, lek kirkelig tilsatt, og som ikke er kandidat til valg av representant for døvemenighetene, jf. bdr § 2-2-5, 3-2-4, 4-2-4, 5-2, 6-2. Tvilstilfeller vedrørende valgbarhet avgjøres av Kirkerådet, jf. bdr § 2-2-6.

Stemmerett og valgbarhet ved valg av representant for samisk kirkeliv

Stemmeberettigede ved valg av nordsamisk og lulesamisk representant for samisk kirkeliv er 10 elektorer oppnevnt av Samisk kirkeråd, jf. bdr § 3-2-1 og 3-2-3. Stemmeberettigede ved valg av sørsamisk representant er de stemmeberettigede medlemmene av Saemien Åålmege/Sørsamisk menighet, jf. *Regler for valg av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet*, § 2-4.

Valgbar er alle stemmeberettigede som enten står i samemanntallet eller oppfyller kriteriene for å bli registrert. Kandidatene skal fortrinnsvis være bosatt i det respektive samiske språkområdet. Også prest eller lek kirkelig tilsatt som fyller kriteriene for valgbarhet er valgbar. En kandidat på listen til valg av representant for samisk kirkeliv, kan ikke samtidig stå som kandidat på andre lister, jf. bdr § 3-2-2, 3-2-3 og *Regler for valg av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet*, § 2-2 og 2-3.

Stemmerett og valgbarhet ved valg av representant fra døvemenighetene

Medlemmene av døvemenighetenes menighetsråd har stemmerett ved valg av representant fra døvemenighetene til Oslo bispedømmeråd. Dette gjelder også evt. prest og lek kirkelig tilsatt medlem av menighetsråd i døvemenighet, jf. bdr § 4-2-5.

Valgbar ved valg av representant fra døvemenighetene er alle som har stemmerett i døvemenighetene, jf. bdr § 4-2-3 og *Regler og sammensetning og valg til de døvekirkelige organer, og om formene for deres virksomhet* § 1. Også

prest eller lek kirkelig tilsatt med stemmerett i døvemenighetene er valgbar. En kandidat på listen til valg av representant fra døvemenighetene, kan ikke samtidig stå som kandidat på andre lister.

Stemmerett og valgbarhet ved valg av prest

Hvem som har stemmerett og er valgbar ved valg av prest er uttømmende oppregnet i bdr § 5-2. Feltprester utøver sin stemmerett og valgbarhet i det bispedømme der feltpresten har hovedtjenestested. Den som har stemmerett som prest, har ikke stemmerett ved valg av leke medlemmer, jf. bdr § 2-2-1.

Det gjelder særlige regler om stemmerett og valgbarhet for ansatte ved bispedømmekontor og de sentralkirkelige råd, jf. bdr § 5-2.

Stemmerett og valgbarhet ved valg av lek kirkelig tilsatt

Hvem som har stemmerett og er valgbar ved valg av lek kirkelig tilsatt er oppregnet i bdr § 6-2. Den som har stemmerett som lek kirkelig tilsatt, har ikke stemmerett ved valg av leke medlemmer, jf. bdr § 2-2-1.

Det gjelder særlige regler om stemmerett og valgbarhet for ansatte ved bispedømmekontor og de sentralkirkelige råd, jf. bdr § 6-2.